

**ARTICOLE
ARTICLES**

**ARTĂ MUZICALĂ
MUSICAL ART**

**ANALIZA DIFERITOR VERSIUNI INTERPRETATIVE ALE
CÂNTECULUI POPULAR *IESE LELEA DIN BORDEI***

**ANALYSIS OF DIFFERENT INTERPRETATIVE VERSIONS OF THE
FOLK SONG *IESE LELEA DIN BORDEI***

LARISA SPRINCEAN⁹⁶

doctorandă,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

<https://orcid.org/my-orcid?orcid=0009-0006-8929-355X>

CZU 784.4(478):781.68

DOI <https://doi.org/10.55383/iadc2025.79>

Circulația creațiilor folclorice pe cale orală a condiționat apariția diferitor variante, care se disting prin anumite elemente particulare proiectate în linia melodică, structura ritmică, arhitectonică, conținutul poetic, versificație ș.a. În prezent interpretarea scenică, transmiterea prin intermediul mijloacelor media, interpretarea producțiilor folclorice de către cântăreți consacrați sau amatori, instruiți de un conducător avizat în domeniu, au determinat promovarea, în mare parte, a unei singure variante a unui cântec popular/folcloric. Totuși, și în aceste condiții noi de existență a produsului folcloric, diferiți interpreți prezintă versiunea interpretativă proprie, care, în final, poate duce la crearea variantelor, asemenea procesului specific mediului firesc, tradițional de viață a folclorului muzical.

Cuvinte-cheie: cântec folcloric, interpretare, mediu tradițional, context scenic, contemporaneitate

The oral circulation of folkloric creations has conditioned the emergence of different variants, which are distinguished by certain particular elements projected in the melodic line, rhythmic, architectural structure, poetic content, versification, etc. Currently, the stage performance, transmission through the media, interpretation of folkloric productions by established or amateur singers, trained by an experienced leader in the field, have determined the promotion, for the most part, of a single variant of a popular/folk song. However, even in these new conditions of existence of the folkloric product, different performers present their own interpretative version, which, in the end, can lead to the creation of variants, similar to the process specific to the natural environment, traditional to the life of musical folklore.

---

⁹⁶ E-mail: larisa_sprincean@mail.ru

Keywords: folk song, interpretation, traditional environment, scenic context, contemporaneity

Introducere

Folclorul muzical se distinge printr-o serie de trăsături specifice precum: sincretismul, transmiterea pe cale orală, plurifuncționalitatea, circularea în variante, caracterul colectiv-individual ș.a. În raportul colectiv-individual, care se manifestă, în special, în procesul de creație a producțiilor folclorice, aceste trăsături au contribuit la apariția variantelor atât sub aspect morfologic cât și interpretativ, o particularitate distinctă fiind improvizația. Aceasta este prezentă atât în creațiile cu formă deschisă, precum doina, balada, cât și cu formă fixă. Totodată, transmiterea pe cale orală, interpretarea unuia și aceluiași cântec în diferite contexte social-culturale, perioade de timp și de diferiți colportori facilitează latura improvizatorie în arhitectura unei producții folclorice. Ca urmare, structura formei de ansamblu a creației muzical-folclorice poate să se modifice sub influența abordării interpretative.

Piesa *Iese lelea din bordei* este un cântec, propriu-zis, de glumă, o creație non-rituală, ce aparține genului liric al folclorului muzical. Reieșind din structura muzical-poetică și din numărul limitat de variante, putem admite că acest cântec reprezintă stratul nou al repertoriului vocal folcloric. Muzicologul Vasile Chiseliță remarcă: „Într-o etapă ulterioară, cuprinsă de perioada interbelică, procesul de inovare se va extinde, în special, asupra repertoriului vocal din Basarabia (...). Astfel, în structura genurilor muzicii populare țărănești din Basarabia vor fi asimilate, rând pe rând, cu o intensitate și frecvență variabile regional, șase categorii sau specii principale de cântec popular nou, în mare parte, venind din Vechiul Regat, printre care: 1 – cântecul ostășesc în ritm măsurat; 2 – cântecul de recruți; 3 – cântecul liric nou, „convențional folcloric”; 4 – cântecul teatral, cupletul și refrenul de revistă, creații cu un pronunțat caracter social, satiric și umoristic, asimilate în popor sub eticheta de „cântec de glumă”; 5 – romanța națională, un gen foarte prolific, începând din a doua jumătate a secolului al XIX-lea (...); 6 - cântecul popular în prelucrare corală (...)” [1 p.24].” Cântecul *Iese lelea din bordei* poate fi încadrat în categoria a patra din clasificarea propusă de cercetător. În prezent acest cântec se bucură de popularitate nu numai printre interpreții consacrați de folclor, dar și printre amatori sau diferite ansambluri etnofolclorice. Subliniem și faptul că el este interpretat și de variate categorii de vârstă: de la copii la persoane în etate.

Particularități structurale

Lucrarea *Iese lelea din bordei* este inclusă în colecția de folclor muzical *Doine, cântece, jocuri* de Gleb Ciaicovschi-Mereșanu, editată în anul 1972 (inf. Maria Popescu, s. Cenac, r. Cimișlia, a.n.1929) [2 p. 94] (*Exemplul 1*)

*Păi, astă-noapte n-am dormit,
Fundul casei mi-am lipit.
Încă-o noapte n-am să dorm
Și am să lipesc la horn,
Că mă râd femeile,
Că se văd nuiielele.*

Refren

Structura arhitectonică este de tip strofică, cu refren onomatopeic. În versiunea editată de Gleb Ciaicovschi-Mereșanu gruparea versurilor în strofa muzical-poetică presupune repetarea de două ori a câte două versuri. În cazul dat, strofa muzical-poetică este următoarea:

melodia: A + B + A + B + refren (la, la, la...);
versul: A + B + A + B + refren (la, la, la...).

Tiparul versului este octosilabic, cu ambele forme: acatalectică și catalectică. Textul poetic are o structură simplă, elemente lexicale și fenomene specifice versului popular cântat nu se întâlnesc. Melodia are un profil ondulator, care se desfășoară în ambitusul de sextă. În sistemul sonor se suprapun două straturi: un substrat modal de tip pentatonic de mod I și unul tonal – major natural. Sistemul ritmic, la fel, îmbină giusto-silabicul cu sistemul divizionar. Atât ambitusul restrâns cât și substratul pentatonic indică spre originea premodernă a melodiei, preluată și adaptată ulterior unui text de glumă cu tentă teatrală.

Vom analiza în continuare forma muzical-poetică a câtorva versiuni interpretative ale cântecului *Iese lelea din bordei*.

Versiunea lui Gheorghe Eșanu (1927-1996). Înregistrarea este de prin anii 1970. Gheorghe Eșanu este considerat primul interpret, care a executat versiunea scenică și a făcut înregistrarea radio a cântecului popular *Iese lelea din bordei* [3]. Maniera de interpretare se deosebește prin calitatea sunetului vocal unic, în lucrarea dată – sobru, la început *non-vibrato*. Vocea lui Gheorghe Eșanu este de tip semi-academic. Se știe că un timp a activat în Capela Corală *Doina*, ceea ce i-a cizelat vocea în manieră academică, fiind simțită impostarea acesteia. A fost posesor al unei voci lirice de bariton, cu o ținută scenică impecabilă, pe care o putem urmări și în execuția cântecului pe care îl analizăm. Imaginea interpretativă emană naturalețe și inteligență, iar vocea, cu timbru moale și plăcut, răsună ușor și liber.

Articulația, la fel, este una semi-academică, cu rotunjirea aparatului interpretativ impostat. Execuția propriu-zisă a cântecului începe odată cu acompaniamentul instrumental, fără introducere orchestrală, în tempo rar – *moderato*, care de la strofă la strofă se accelerează spre *allegro*. Prin linia melodică Gheorghe Eșanu exprimă un subtil spirit ludic, un artistism

actoricesc, care asigură crearea diferitor stări emoționale – de la seriozitate la momentul satiric. Punctul culminant în dramaturgia interpretativă a cântecului îl reprezintă refrenul, care este redat ca o continuare a conținutului strofei respective, la început rezervat, în tempo *moderato*, dar anume de la refren începe accelerarea tempoului. Acompaniamentul instrumental amintește de o orchestră camerală academică. Ca interludii se intercalează pasaje ce amintesc de o dezvoltare simfonică, și nu de fragmente de acompaniament în stil popular. Macro-forma cântecului în versiunea interpretativă a lui Gheorghe Eșanu conține trei dintre strofele textului indicat anterior, la care adaugă texte poetice cu conținut de dragoste, dar care se integrează în atmosfera generală plină de umor a cântecului *Iese lelea din bordei* (**Exemplul 2**).

Exemplul 2

*Noaptea, când răsare luna,
Mă pornii și eu la una,
Mă pornii și eu la una,
Cum se duce toată lumea.*

Refren:

La la la la la ...

*Când am dat să sar pârlazul,
Mi-au rupt câinii și nădragii.
Eu, de frică și rușine,
Am sărit fuga-n grădină.*

Refren

*Da' grădina cu urzici –
Mi-am făcut pielea beșici.
Când am dat la sărutat,
Mu puteam de scârpinat.*

Refren

*Când o dată-o sărutam,
De trei ori mă scârpinam.
Eu, de rău și de necaz,
Nu mai sar peste pârlaz.*

Refren

Deci, macro-forma în versiunea interpretativă a lui Gheorghe Eșanu constituie șapte strofe muzical-poetice cu refren, după fiecare două strofe este un interludiu instrumental, iar încheierea constituie o repetare a refrenului.

Versiunea Zinaidei Bolboceanu (a.n. 1958). Interpretarea Zinaidei Bolboceanu este autentic populară din toate punctele de vedere: vocalitate și prezență scenică. Prima interpretare scenică a avut loc în anul 1989. Tot în acest an Zinaida Bolboceanu înregistrează cântecul *Iese lelea din bordei* cu Orchestra de muzică populară a regretatului maestru Mihai Amihalachioaie [4]. Zinaida Bolboceanu are o voce expresivă de mezzo-soprană, exploatând în execuția cântecului toate nuanțele ei, modelând-o în funcție de conținutul muzical-poetic.

În această versiune interpretativă orchestra face o introducere bazată pe melodia refrenului, executată în tempo rapid. Intrarea cântăreței creează un contrast expresiv, deoarece tempoul, la fel ca și în versiunea lui Gheorghe Eșanu, este rar, iar execuția vocală este așezată parcă pe niște repere imaginare. Cântăreața înfrumusețează intrarea vocală cu o anacruză de sprijin tipică versului popular cântat – *păi*. De la strofa a doua tempoul treptat este accelerat, iar de la a treia strofă devine extrem de rapid – *vivace*, ca să finalizeze pe un *presto*. Pe ritornelă interpreta execută un șir de onomatopee de tip chiuuit (strigăt ascutit, puternic – de diferită durată), ceea ce creează o teatralitate aparte, iar în vocalitate se aud subtile lovituri de glotă – un procedeu de execuție specific folclorului muzical vocal. De asemenea, Zinaida Bolboceanu utilizează cu finețe nuanțele dinamice, chiar dacă este un cântec de glumă și se execută în tempo rapid. Textul poetic cântat de Zinaida Bolboceanu nu se deosebește substanțial de cel din colecția lui Gleb Ceaicovschi-Mereșanu. Așadar, macro-forma în versiunea interpretativă a Zinaidei Bolboceanu este: introducere instrumentală, construită pe dubla trasare a refrenului, urmată de o succesiune a două câte două strofe muzical-poetice, cu refren și interludiu instrumental între ele.

Versiunea Stelei Botez (a.n. 1989). O versiune interpretativă aparte a cântecului *Iese lelea din bordei* ne oferă Stela Botez, fiind susținută instrumental doar de cobză, la care cântă însăși interpreta [5]. Acest fapt scoate în evidență toate unduirile vocii și elementele de expresivitate vocală folosite de Stela Botez, dar și o libertate în tratarea formei. Fiind discipola Zinaidei Bolboceanu, vom constata școala vocală a mentorului său și unele momente legate de execuția vocală. Vocea catifelată și caldă a Stelei Botez, care aplică subtil diferite ornamente, conferă cântecului o desfășurare liniștită a discursului muzical, iar lipsa oscilărilor de tempo și dinamică subliniază această imagine interpretativă. Doar spre sfârșitul cântecului se produce o mică dinamizare prin folosirea procedurii de *glissando* și ultimul refren se repetă de două ori într-un tempo, apoi încă de două ori mai rapid. La Stela Botez observăm o altă abordare nu numai a formei cântecului de glumă, dar și a transmiterii mesajului. Interpreta dansează, chiuie, apropiind această variantă interpretativă a cântecului *Iese lelea din bordei* de cântecul de joc. Textul poetic nu este executat integral. Sunt preluate

doar versurile primelor două strofe, secționare în câteva părți fiecare, din care au rezultat cinci strofe muzical-poetice, interpretate fără interludii instrumentale. Introducerea la cobză este axată pe formule de acompaniament specific instrumentului. În versiunea dată observăm prevalarea execuției vocale, care dictează și arhitectonica de ansamblu a cântecului.

Versiunea ansamblului folcloric de copii *Păpădie*, conducător artistic Svetlana Titica [6]. În această versiune interpretativă observăm păstrarea tradiției folclorice de execuție în grup. Este știut faptul că în mediul tradițional cântecul liric propriu-zis se interpreta predominant în grup. Menționăm o macro-arhitectonică a execuției uniformă, din punct de vedere dinamic și a tempoului, fără interludii instrumentale, iar acompaniamentul, fiind o imitare a instrumentelor populare la orgă electrică, creează un fundal armonios. Interpretarea vocală redă, în mare parte, specificul execuției folclorice, utilizându-se artificii vocale de tipul scurtelei alunecări de voce sau marcarea accentuată a sunetelor din acut. Textul poetic se axează pe strofele 1-4, ca urmare, macro-forma este bazată integral pe interpretarea succesivă a strofelor muzical-poetice.

Concluzii

Așadar, în diferite versiuni interpretative ale cântecului popular de glumă *Iese lelea din bordei* constatăm tendința de a crea o imagine teatralizată proprie și redarea conținutului tematic în mod individual prin folosirea particularităților vocale proprii fiecărui interpret. Totodată, specificul circulației folclorice denotă posibilitatea selectării sau chiar compilării de text poetic pentru a sublinia și a personaliza acest cântec, ceea ce duce la o tratare cvasi-liberă atât a micro-formei – ne referim la strofa muzical-poetică, cât și a macro-formei.

Referințe bibliografice

1. CHISELIȚĂ, V. Premise și factori ai modernizării repertoriului vocal al muzicii populare / tradiționale în Basarabia interbelică: dialog cultural, folclorizare și indigenizare a creației urbane. *Arta*. 2013, nr. 2, pp. 21–27. ISSN 2345-1181.
2. CIAICOVSCHI, G. *Doine, cântece, jocuri*. Chișinău: Cartea Moldovenească, 1972.
3. *Iese lelea din bordei*: muzică populară. Online. Gheorghe Eșanu (interpret). Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=ib0fXB9CbO0> [vizualizat 2025-02-19].
4. *Iese lelea din bordei*: muzică populară. Online. Zinaida Bolboceanu (interpretă). Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=1ruidtyVy18> [vizualizat 2025-02-19].
5. *Iese lelea din bordei*: muzică populară. Online. Stela Botez (interpretă). Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=RSJ8AfK-izs> [vizualizat 2025-02-19].
6. *Iese lelea din bordei*: muzică populară. Online. Ansamblul folcloric *Păpădie* (interpret). Disponibil: https://www.youtube.com/watch?v=v_6bof2xoCg [vizualizat 2025-02-19].